

УДК 343.102

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.2.36>**Іван Слюсарчук,***докт. юрид. наук, професор,
професор кафедри контррозвідувальної діяльності
Національної академії Служби безпеки України***Вадим Слюсарчук,***здобувач
Національної академії Служби безпеки України***Ірина Ковальова,***здобувач
Національної академії Служби безпеки України*

ПРОВАДЖЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ ТА США

У статті розглянуто деякі аспекти провадження оперативно-розшукових заходів у Великій Британії та США для врахування цього досвіду в Україні. Досліджено нормативно-правову базу Великої Британії та Сполучених Штатів Америки, яка регламентує проведення оперативно-розшукових заходів. Розглянуто суб'єктів оперативно-розшукової діяльності, якими в США є поліцейські сили Міністерства юстиції та члени Розвідувального співтовариства США, діяльність яких регламентується відповідними нормативно-правовими актами, базовим серед яких є Указ Президента США «Розвідувальна діяльність США» від 4 грудня 1981 року № 12333. Суб'єктами оперативно-розшукової діяльності у Великій Британії є спеціальні служби (секретна розвідувальна служба (МІ-6), служба безпеки (МІ-5), спеціальний відділ поліції, штаб-квартира урядового зв'язку (ШКУЗ), розвідувальне управління Міністерства оборони), поліцейські сили, Агентство з боротьби з організованою злочинністю, Бюро з торгівлі з шахрайством в особливо великих розмірах. Діяльність указаних органів регулюється законами «Про службу безпеки», «Про розвідувальну службу» та «Про правове регулювання слідчих повноважень».

Проаналізовано окремі правові й практичні аспекти провадження оперативно-розшукових заходів у Великій Британії та США, зокрема опитування осіб, зняття інформації з каналів зв'язку, проникнення в злочинну групу негласного працівника оперативного підрозділу або особи, яка співробітничала в останні. Наголошено на необхідності запозичення досвіду правоохоронними органами України, особливо в частині, що стосується проникнення в злочинну групу, адже цей захід є не лише одним із найефективніших, а й найнебезпечнішим. Особливу увагу приділено організації роботи спеціалізованих правоохоронних підрозділів, яка повинна бути спрямована на правильний відбір і забезпечення високого професіоналізму співробітників.

Запропоновано внести зміни до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», що стосуються надання чіткого переліку та визначення оперативно-розшукових заходів, зміни порядку їх санкціонування, запровадження звітності щодо проведення оперативно-технічних заходів перед відповідним комітетом Верховної Ради України, перегляду положення глави 21 Кримінального процесуального кодексу України щодо спрощення процедури проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Ключові слова: оперативно-розшукові заходи, провадження, регулювання, суб'єкти, злочинність, Велика Британія, США, досвід.

Постановка проблеми. Стратегією національної безпеки України, затвердженою Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020 (далі – Стратегія), визначені пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної безпеки. Реалізація цих пріоритетів забезпечуватиметься за певними напрямками, серед яких можна назвати посилення спромож-

ностей Збройних сил України, інших органів сектору безпеки і оборони, захист особи, суспільства та держави від правопорушень, зокрема корупційних, забезпечення відновлення порушених прав, відшкодування заподіяної шкоди [1].

Як зазначається в Стратегії, сучасна модель глобалізації уможливила поширення міжнародного тероризму та міжнародної

злочинності, зокрема в кіберпросторі, нарко-торгівлі, торгівлі людьми, релігійного та ідеологічного фундаменталізму й екстремізму, підживлюваного з-за кордону сепаратизму, нелегальної міграції, легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, розповсюдження зброї масового ураження тощо [1].

Крім того, спеціальні служби іноземних держав, насамперед Російської Федерації, продовжують розвідувально-підривну діяльність проти України, намагаються підживлювати сепаратистські настрої, використовують організовані злочинні угруповання й корумпованих посадових осіб, прагнуть зміцнити інфраструктуру впливу [1].

Стратегія визначає, що державний суверенітет, територіальна цілісність, демократичний конституційний лад та інші життєво важливі національні інтереси мають бути захищені також від невоєнних загроз з боку Російської Федерації та інших держав, зокрема від спроб спровокувати внутрішні конфлікти [1].

Виходячи із цього, окремими пріоритетними завданнями правоохоронних, спеціальних, розвідувальних та інших державних органів, відповідно до їхньої компетенції, є активна й ефективна протидія розвідувально-підривній діяльності, спеціальним інформаційним операціям і кібератакам, російській та іншій підривній пропаганді; запобігання проявам сепаратизму, виявлення та припинення проявів сепаратизму, тероризму, екстремізму, припинення діяльності незаконних збройних формувань, політично мотивованого насильства й інших зазіхань на конституційний лад [1].

Тобто спецслужби та правоохоронні органи України, вирішуючи покладені на них завдання, протидіють злочинності в різних її формах. Висока кваліфікація злочинців вимагає від указаних органів України організації адекватної протидії в тому числі з використанням негласних оперативно-розшукових заходів (далі – ОРЗ).

Окремі питання проведення оперативно-розшукових заходів досліджували такі вчені, як О.М. Бандурка, О.Ф. Долженков, І.П. Козаченко, О.В. Манжай, М.М. Перепелиця, М.А. Погорецький, І.В. Сервецький, В.А. Яценко та ін. Однак питання врахування зарубіжного досвіду провадження оперативно-розшукових заходів на прикладі практики Великої Британії та США не розглядалося.

Метою статті є розгляд деяких аспектів провадження оперативно-розшукових заходів у Великій Британії та США, урахування цього досвіду для України.

Виклад основного матеріалу. Законодавцем в Україні визначена система державних спецслужб і правоохоронних органів, завданнями яких є протидія злочинності. Це насамперед структури, уповноважені законами України на здійснення оперативно-розшукової (далі – ОРД) та контррозвідувальної діяльності.

Відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», завданням ОРД є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб і груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень і в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства й держави [2].

Вирішення зазначених завдань покладено на підрозділи, які здійснюють ОРД і в межах своїх повноважень зобов'язані вживати необхідних оперативно-розшукових заходів із запобігання кримінальним правопорушенням, своєчасного виявлення й припинення кримінальних правопорушень і викриття причин та умов, які сприяють учиненню кримінальних правопорушень, здійснювати профілактику правопорушень [2].

Окремі оперативно-розшукові заходи, наприклад, негласне обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, аудіо-, відеоконтроль особи, аудіо-, відеоконтроль місця, спостереження за особою, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж, накладення арешту на кореспонденцію, здійснення її огляду та виїмки, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу, проводяться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої за клопотанням керівника відповідного оперативно-розшукового підрозділу або його заступника, погодженого з прокурором. Ці заходи застосовуються виключно з метою запобігання вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, запобігання терористичним актам і припинення терористичних актів та інших посягань спеціальних служб іноземних держав та організацій, якщо іншим способом одержати інформацію неможливо [2].

Правовою основою проведення в Україні оперативно-розшукових заходів є Кримінальний і Кримінальний процесуальний кодекси, Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» тощо.

У Великій Британії правовою основою проведення оперативно-розшукових заходів є Закон «Про правове регулювання слідчих

повноважень» [3]. Цей закон має певні особливості, а саме:

- кодифікує, систематизує практично все оперативно-розшукове законодавство Великої Британії;

- регулює майже всю негласну діяльність спеціальних служб і правоохоронних органів Великої Британії, що стосується основних прав громадян;

- поширює свою дію на всі правоохоронні органи Великої Британії;

- установлює чіткі підстави, умови й порядок санкціонування та проведення оперативно-розшукових заходів на основі узагальнення й кодифікування раніше чинного законодавства з урахуванням досвіду інших держав і рекомендацій Європейського суду з прав людини [4, с. 13].

У США закони, що стосуються ОРД, публікуються у виданні «Звід законів Сполучених Штатів». Усі законодавчі зміни, які відбуваються в США, відображаються насамперед у цьому акті. Він постійно доповнюється та змінюється відповідно до потреб часу та суспільства [4, с. 14].

Аналізуючи нормативно-правову базу ОРД в різних країнах, М.М. Перепелиця та О.В. Манджай доходять висновку, що деякі країни пішли шляхом створення єдиного кодифікованого акта щодо здійснення ОРД, тоді як у США такий акт узагалі відсутній, а у Великій Британії прийнятий лише у 2000 році [4, с. 26].

Такий стан речей, на думку вказаних авторів, зумовлений кількома факторами. Першим із них є те, що в країнах з англосаксонською системою права немає чіткого розмежування між кримінальним процесом та оперативно-розшуковою діяльністю, а отже, між слідчими й оперативно-розшуковими діями та методами. Найбільш наочно це можна побачити в нормативно-правовій базі США, де основними слідчими методами визнаються:

- використання конфіденційних інформаторів;

- проведення дій під прикриттям і секретних операцій;

- неконсесуальне електронне спостереження (без відома жодної сторони (абонента) перехоплення);

- використання самописців і відстежувальних пристроїв;

- доступ до збережених повідомлень і записів;

- консесуальне електронне спостереження (за згодою однієї зі сторін (абонента) перехоплення);

- проведення обшуків і виїмок;

- використання секретних технологій розслідування [4, с. 26].

На нашу думку, зазначені слідчі методи є оперативно-розшуковими заходами та слідчими діями відповідно до законодавства України.

Другим фактором можна назвати традиціоналізм правової системи Великої Британії й похідної від неї правової системи США. Довгий час проведення дій, які у вітчизняному законодавстві визначені як оперативно-розшукові, у Великій Британії регламентувалося відомчими актами обмеженого доступу. І лише 2000 року прийнято Закон «Про правове регулювання слідчих повноважень», у якому кодифіковано загальну процедуру проведення основних заходів цього типу [4, с. 27].

Для провадження ОРД законодавством більшості держав визначаються відповідні суб'єкти. Як правило, ними є підрозділи, які наділені повноваженнями здійснювати цю діяльність і належать до складу правоохоронних органів або спеціальних служб.

Зазначимо, що в США суб'єктами ОРД є поліцейські сили Міністерства юстиції та члени Розвідувального співтовариства США, діяльність яких регламентується відповідними нормативно-правовими актами, базовим серед яких є Указ Президента США «Розвідувальна діяльність США» від 4 грудня 1981 року № 12333 [4, с. 32–33].

Суб'єктами ОРД у Великій Британії є спеціальні служби (секретна розвідувальна служба (MI-6), служба безпеки (MI-5), спеціальний відділ поліції, штаб-квартира урядового зв'язку (ШКУЗ), розвідувальне управління Міністерства оборони), поліцейські сили, Агентство з боротьби з організованою злочинністю, Бюро з боротьби з шахрайством в особливо великих розмірах. Діяльність цих органів регулюється законами «Про службу безпеки», «Про розвідувальну службу» та «Про правове регулювання слідчих повноважень» [4, с. 34–36].

Для вирішення завдань боротьби зі злочинністю суб'єкти ОРД здійснюють низку оперативно-розшукових заходів. Розглянемо окремі правові та практичні аспекти провадження оперативно-розшукових заходів у Великій Британії та США.

Так, одним із оперативно-розшукових заходів є опитування осіб. В Україні оперативним підрозділам для виконання завдань ОРД за наявності передбачених статтею 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» підстав надається право опитувати осіб за їхньою згодою, використовувати їхню добровільну допомогу [2].

У США опитування осіб врегульовано Інструкцією Генерального прокурора США «Про порядок розслідування справ щодо

загальнокримінальних злочинів, рекету й тероризму», у якій зазначається, що опитування потерпілого, попередньо перевірених інформаторів та інших джерел інформації дозволяється на стадії попереднього розслідування без отримання санкції старшого агента [4, с. 49].

Відповідно до законодавства Великої Британії, опитування осіб регулюється законом «Про поліцію та докази в кримінальній справі» і тлумачними приписами до нього: частинами С «Розпорядження щодо затримання, поводження та опитування осіб офіцерами поліції» [5] і Н «Затримання, поводження та опитування осіб офіцерами поліції» відповідно до розділу 41 та додатка 8 Закону «Про тероризм» 2000 року». Так, частиною Н передбачено, що «в разі намагання офіцера поліції виявити факт учинення злочину або особу, яка його вчинила, він має право опитувати будь-яку особу, від якої, на його думку, може бути отримано корисну інформацію» [6].

Опитування може бути гласним і негласним. При негласному опитуванні маскується його мета, а проводити його може як співробітник правоохоронного органу, так і конфідент. Негласне опитування ще можна назвати вивіданням.

Оперативно-розшуковим заходом, що пов'язаний із частковим обмеженням прав людини, є зняття інформації з каналів зв'язку.

У США перехоплення провідних, голосових та електронних комунікацій може бути дозволено в судовому порядку, якщо особа, яка становить оперативний інтерес, підозрюється в учиненні тяжких злочинів, вичерпний перелік яких наведено в підрозділі 1 розділу 2516 глави 119 титулу 18 Зводу законів Сполучених Штатів. Як приклад таких злочинів можна назвати вбивства, пограбування, хабарництво, шахрайство, а також злочини, за вчинення яких законодавством США передбачено смертну кару [4, с. 83].

Однією з гарантій перехоплення комунікацій виключно відповідно до норм закону є визнання незаконного перехоплення злочиним. Особа, яка його вчинила, карається позбавленням волі строком до п'яти років [4, с. 84–85].

Про перехоплення комунікацій і використання інших технічних засобів отримання інформації в США відповідними органами складаються звіти для контролюючих органів. Указані звіти передбачають висвітлення, крім стандартних, таких питань:

– приблизні витрати на залучення людських та інших ресурсів для проведення перехоплення;

– кількість арештів, проведених за результатами перехоплення, і характер правопорушень, за вчинення яких проведено арешти;

– кількість судових процесів за результатами перехоплення;

– кількість засуджень за результатами перехоплення та характер правопорушень, за вчинення яких винесено звинувачувальні вироки [4, с. 88–89].

Як бачимо, контролюючі органи цікавляться не тільки кількісними показниками проведення ОРЗ, а і їх результативністю в протидії правоохоронних органів злочинності.

Річні звіти, відповідно до розділу 3126 глави 206 титулу 18 Зводу законів Сполучених Штатів, щорічно складає Генеральний прокурор і направляє до Конгресу США [4, с. 90].

У Великій Британії існує й такий захід, як перехоплення комунікацій, до якого входить також перехоплення поштових відправлень. Цей захід може здійснюватися за наявності ордеру, виданого відповідним міністром за поданням уповноваженої особи. Такими особами можуть бути Генеральний директор служби безпеки (MI-5), Голова секретної розвідувальної служби (MI-6), Директор ШКУЗ, Генеральний директор Агентства з боротьби з організованою злочинністю, відповідні начальники поліції тощо, тобто голови органів, які мають право на проведення ОРЗ. Водночас існують певні підстави для видачі ордеру. Зокрема, ордер видається відповідним міністром:

– в інтересах національної безпеки;

– з метою припинення або виявлення серйозного злочину (під серйозними розуміють злочини, покарання за які перевищує три роки позбавлення волі або вчинені із застосуванням насилля, яким завдано значної матеріальної шкоди, або скоєні організованою групою);

– з метою захисту економічної безпеки Об'єднаного Королівства;

– в окремих випадках із санкції відповідного міністра (наприклад, щодо перехоплень, які здійснюються в межах міжнародних договорів про взаємодопомогу) [4, с. 91].

Правоохоронні органи Великої Британії, відповідно до закону «Про правове регулювання слідчих повноважень», мають право вимагати видачі криптографічних ключів або даних у розшифрованому вигляді від осіб, які, як уважає слідство, мають у розпорядженні подібні відомості. Проте найбільш важливим є той факт, що за відмову від співпраці з органами безпеки особа, згідно із цим законом, може бути засуджена до позбавлення волі. При цьому, якщо йдеться про

розслідування антитерористичного характеру, максимальний термін позбавлення волі за відмову надати криптографічні ключі досягає п'яти років. У решті випадків термін тюремного ув'язнення обмежується двома роками [4, с. 92].

На нашу думку, це положення закону може вважатися дискусійним з погляду захисту прав людини. Однак якщо виходити з інтересів держави в контексті її обов'язків щодо захисту життя і здоров'я всіх громадян і суспільства загалом, то переважати мають інтереси більшості.

Особливо небезпечним, але при успішній реалізації надзвичайно ефективним є ОРЗ, сутність якого полягає в проникненні негласного працівника оперативного підрозділу або особи, яка співробітничала з останнім, у злочинну групу.

В Україні цей захід передбачено статтею 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», де вказано, що «оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності за наявності передбачених статтею 6 цього Закону підстав надається право виконувати спеціальне завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації згідно з положеннями статті 272 Кримінального процесуального кодексу України» [2].

Законодавець визначив виконання цього заходу як право виконувати спеціальне завдання з розкриття злочинної діяльності. З урахуванням особливої небезпеки, пов'язаної з упродовженням особи в злочинне угруповання, на нашу думку, його можна перефразувати як «право на втрату життя». У зв'язку з цим, на нашу думку, потрібно внести зміни до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», де визначити чіткий перелік ОРЗ, зарахувавши виконання спеціального завдання до списку заходів, а не прав.

У США проникнення в злочинне середовище здійснюють секретні співробітники. Секретний співробітник – це будь-який співробітник ФБР чи поліцейського органу (на місцевому рівні або федерального штату), який бере участь під керівництвом і контролем ФБР в особливому розслідуванні, чий відносини з ФБР приховано від третіх осіб з метою розслідування шляхом надання прикриття або вигаданих установочних даних [4, с. 116].

У Великій Британії проникнення в злочинне середовище здійснюють офіцери під прикриттям, яких на законодавчому рівні зараховано до так званих прихованих людських розвідувальних джерел. Особа є прихованим людським розвідувальним джере-

лом (агентом, інформатором, офіцером під прикриттям), якщо вона встановлює чи підтримує особисті або іншого роду стосунки з іншими особами з прихованою метою отримання інформації або забезпечення доступу до будь-якої інформації для іншої особи; або таємно розкриває інформацію, отриману з використанням таких взаємин чи внаслідок існування таких взаємин [4, с. 116].

Офіцери, які працюють під прикриттям, мають право діяти під вигаданим ім'ям або іншою легендою. Британські офіцери під прикриттям можуть давати свідчення в суді, використовуючи при цьому здебільшого псевдоніми [4, с. 117].

Важливим аспектом запозичення зарубіжного досвіду правоохоронними органами України, що буде також впливати на збереження життя і здоров'я тих співробітників, які впроваджуються в злочинні угруповання, є питання організації роботи спеціалізованих правоохоронних підрозділів із правильного відбору й забезпечення високого професіоналізму співробітників, а саме: вони повинні бути наділені такими якостями, як відданість справі, неабиякі акторські здібності, уміння пристосовуватися до різних умов і відчувати себе природно в будь-якій ситуації, холоднокровність і швидкість реакції, хороша пам'ять, винахідливість, комунікабельність, здатність швидко ухвалювати рішення, володіти достатнім досвідом у сфері слідчої діяльності, мати фізичні дані та навички, необхідні для виконання отриманого завдання [4, с. 118].

Програми підготовки співробітників, які впроваджуються в злочинне середовище, повинні включати фахові компетентності, пов'язані з напрямом діяльності вказаного середовища, з їхньою оперативною діяльністю як співробітника під прикриттям.

Так, у програмі підготовки поліцейського департаменту м. Нью-Йорка первинній підготовці відводиться від 1 до 10 тижнів залежно від складності майбутнього завдання. У цей час не тільки прищеплюються вказані вище якості, а й вивчаються жаргон і звички, притаманні вказаному середовищу. Методи навчання найрізноманітніші: від лекцій до розігрування тих або тих ситуацій. За особами, які навчаються, закріплюються наставники з числа досвідчених співробітників. Останні після закінчення курсу підготовки дають їм характеристику, від якої багато в чому залежить допуск до виконання завдання. Перевірку придатності поліцейського до участі у відповідних операціях витримує, як правило, лише один із п'яти кандидатів [4, с. 118–119].

Сьогодні оперативне впровадження застосовують практично всі відомства системи охорони правопорядку США.

У 1987 році широкий розголос у пресі отримали результати операції «Double Steel», що проводилася ФБР у штаті Нью-Йорк з метою виявлення й викриття корумпованих чиновників. Із мініатюрним звукозаписувальним пристроєм, захованим в одязі, секретний агент, що виступав під ім'ям комерсанта Вінні Сілона, протягом двох років 106 (сто шість) разів пропонував хабарі посадовим особам штату, зустрівши всього одну відмову, і то тому, що об'єкт визнав запропоновану суму недостатньою [4, с. 120].

Оперативне проникнення передбачено не тільки національними нормативними актами, а й міжнародно-правовими. Так, відповідно до п. 1 ст. 20 Конвенції ООН «Проти транснаціональної організованої злочинності» від 2000 р., «якщо це допускається основними принципами її внутрішньої правової системи, кожна Держава-учасниця в межах своїх можливостей і на умовах, установлених її внутрішнім законодавством, уживає необхідних заходів, щоб дозволити належне використання контрольованих поставок і в тих випадках, коли вона вважає це доречним, використання інших спеціальних методів розслідування, таких як електронне спостереження або інші форми спостереження, а також агентурні операції, її компетентними органами на її території з метою проведення ефективної боротьби проти організованої злочинності» [4, с. 121].

Висновки

Отже, сьогодні Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» потребує внесення змін у частині, що стосується встановлення чіткого переліку оперативно-розшукових заходів з їх визначенням. Вод-

ночас необхідно змінити порядок їх санкціонування, як це є у Великій Британії, надавши право санкції керівнику спецслужби або правоохоронного органу, а також запровадити звітність щодо проведення оперативно-технічних заходів перед відповідним комітетом Верховної Ради України. З метою оптимізації та підвищення ефективності протидії злочинності потрібно переглянути положення глави 21 Кримінального процесуального кодексу України щодо спрощення процедури проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Список використаних джерел:

1. Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (дата звернення: 05.01.2021).
2. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 року № 2136-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 25.01.2021).
3. Regulation of Investigatory Powers Act 2000. URL: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/23/pdfs/ukpga_20000023_en.pdf (дата звернення: 25.01.2021).
4. Перепелиця М.М., Манджай О.В. Проведення оперативно-розшукових заходів у Великій Британії, Росії, США та Україні : монографія. Харків : Вид-во КП Друкарня № 13, 2008. 248 с.
5. Police and Criminal Evidence Act 1984 Code C. Revised code of practice for the detention, treatment and questioning of persons by police officers. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/252903/2013_Code_C.pdf (дата звернення: 25.01.2021).
6. The Police and Criminal Evidence Act 1984 (Code of Practice C and Code of Practice H) Order 2006. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukdsi/2006/0110746864> (дата звернення: 25.01.2021).

Ivan Sliusarchuk, Vadym Sliusarchuk, Iryna Kovalova. Carrying out intelligence operations in Great Britain and the USA

The article considers some aspects of conducting operational and investigative measures in the United Kingdom and the United States in the context of taking into account this experience in Ukraine.

The authors studied the legal framework of Great Britain and the United States, which regulates the conduct of operational and investigative activities. In addition, we consider the subjects of operational and investigative activities, which in the United States are police forces of the Department of Justice and members of the US Intelligence Community, whose activities are regulated by relevant regulations, basic of which is US Presidential Decree № 12333 of December 4, 1981 "US Intelligence". The subjects of the OIA in Great Britain are special services (secret intelligence service (MI-6), security service (MI-5), special police department, government communications headquarters (SHKUZ), intelligence department of the Ministry of Defense), police forces, the Agency for Combating Organized Crime, the Bureau for Combating Fraud on a particularly large scale. The activities of these bodies are regulated by the laws "On the Security Service", "On the Intelligence Service" and "On the Legal Regulation of Investigative Powers".

The authors analyzed some legal and practical aspects of conducting search operations in the UK and the US, including: interviewing individuals, removing information from communication channels, infiltration of a criminal group by an undercover operative or a person who cooperates with the latter.

The authors emphasize the need to learn from the law enforcement agencies of Ukraine, especially in the part concerning the penetration of a criminal group, because this measure is not only one of the most effective, but also the most dangerous. The authors propose to pay special attention to the organization of specialized law enforcement agencies, which should be aimed at the proper selection and ensuring the high professionalism of employees.

Therefore, the authors propose to amend the Law of Ukraine “On operational and investigative activities”, clearly specifying the list and definition of operational and investigative measures, change the procedure for their authorization, introduce reporting on OTZ to the relevant committee of the Verkhovna Rada of Ukraine, revise the provisions of Chapter 21 Code of Ukraine on simplification of the procedure for covert investigative (search) actions.

Key words: operative-search measures, proceedings, regulation, subjects, crime, Great Britain, USA, experience.

